

Vós mateix

Ningú no pot dir, certament, que a en Josep M Espinàs no li agradi el tractament de vós. «A mi, els desconeguts que em parlen de vós acostumen a ser-me simpàtics», és el que deia ell mateix, en un conte memorable (El venedor de noms), ja fa més de vint anys. Però, com és natural, el reserva per a aquells casos que considera que són els adequats. En Josep M Espinàs coneix bé els recursos vàlids de l'idioma, i no s'està de fer-los servir tots, incloent-hi el pronom de cortesia vosté, que qualsevol pot trobar al Diccionari Fabra, que és el nostre diccionari normatiu. Ara, un dels seus lectors li retreu que se n'hagi servit en unes frases traduïdes de l'anglès, i l'Espinàs té la bondat de suggerir-nos el tema, aquest cop d'una manera ben explícita.

Potser, per la nostra banda, a més de la indicació que hem fet de la inclusió de vosté al Fabra, fóra assenyat de recórrer a algú amb autoritat de debò que hi hagi dit la seva. Podríem citar, doncs, l'extens comentari de dues pàgines de text atapeït que Joan Coromines hi dedica a Converses i lleures d'un filòleg (pp. 88 i següents), en què fa unes precisions sobre els casos concrets d'ús de vós i vosté que considerem concloents. No tenim pas prou espai per a reproduir-les ni sintetitzar-les, però sí que en reproduïm uns conceptes essencials: «...la imitació del francès i del castellà existeix tant per part dels qui rebutgen vós com dels qui rebutgen vosté. Francès i castellà són llengües que no tenen més que dos tractaments; d'altres, com l'anglès o les llengües clàssiques, només en tenen un; d'altres en tenen tres, com el català; (...) Es el sistema el que importa abans que tot...»

Resta, és clar, el cas de les traduccions, que ha motivat aquestes línies i que Coromines no comenta. Ens hi hem trobat més d'un cop, i confessem les nostres vacil·lacions abans de decidir-nos. Hem optat sovint per vós però, sense el do màgic de l'idioma del gran Carner, preocupats per la versemblança de la nostra traducció, sovint no hem sabut prescindir de vosté. (Ni prescindir de tu, és clar.) Hi ha, a més, el problema del plural, que l'Espinàs ja exposa i no hi insistirem.

En el fons, tots tres estem d'acord. Ens dol que vós tendeixi a desaparèixer. Però al pas que anem —i si no, que ho digui l'Espinàs— qui sap si no acabarem dient-nos tots de tu.

ALBERT JANE